

TASAPAINOTAIDOT

Asennon ja kehonhallinta

1-2-vuotias

- Istumistaidot
- Seisoo tukevasti ilman tukea
- Pystyy käsittelemään leluja kahdella kädellä seisten

3-4-vuotias

- Seisoo yhdellä jalalla muutamia sekunteja
- Vartalon koukuasento 5-10s
- Vartalon ojennusasento 5-10s
- Kottikärryasento 5-10s
- Kävelee viivaa/tasapainopuomia pitkin n. 2m

5-6-vuotias

- Seisoo yhdellä jalalla 10s
- Romberg-asento (toinen jalka edessä, toinen takana) 15s
- Vartalon kokonaisvaltainen kouku-/ojennusasento n. 10-20s
- Kottikärryasento 30s
- Osaa sujuvasti tasapainokävelyn puomilla eteen- ja taaksepäin
- Kuperkeikka eteenpäin

Havainnoi

- Onko asento tasapainoinen
- Tuntuuko asento työläältä/raskaalta
- Pystyykö asentoon yhdistämään muuta tekemistä

LIKKUMISTAIIDOT

Konttaaminen

1-2-vuotias

- Ryömii ja konttaa nelitahtisesti (käsi, jalka, käsi, jalka)
- Tukeutuu kontatessa avokämmeniin
- Uskaltautuu konttaamaan kapealle alustalle

Havainnoi

- Onko asento tasapainoinen
- Osaako lapsi käyttää rytmikkäästi kehon molempia puolia
- Konttaako lapsi vuorotahtisesti

LIKKUMISTAIIDOT

Kieriminen

1-2-vuotias

- Keho on löysä ja lapsi avustaa kierimistä raajoillaan
- Kierintä pysähtyy kierähdysten välissä

3-4-vuotias

- Keho edelleen löysä, pää nousee ylös
- Kieriminen pysähtelee kierähdysten välissä

5-6-vuotias

- Osaa kieriä kumpaankin suuntaan yhtäjaksoisesti
- Keho pysyy tiukkana pakettina, kädet vartalon jatkeena

Havainnoi

- Osaako kieriä kumpaankin suuntaan
- Hallitseeko kehon kierimisen aikana, pysyykö "paketissa" vai purkaantuuko asento

LIKKUMISTAIIDOT

Juokseminen

1-2-vuotias

- Harjoittelee juoksua etuperin
- Ei välttämättä vielä hahmota täysin ympäristöä, voi törmäillä
- Epäsäännöllinen askel
- Laaja tukipinta

3-4-vuotias

- Juoksussa pieni lentovaihe
- Polvet joustavat
- Vartalon myötäliikkeet mukana
- Osaa jo hieman havainnoida ympäristöä
- Osaa väistää paikallaan olevia esteitä

5-6-vuotias

- Juoksee sujuvasti eri nopeuksilla
- Hallitsee suunnan muutokset
- Pystyy juostessa jakamaan huomion ja väistämään
- Osaa juosta erilaisilla alustoilla
- Osaa yhdistää juoksuun muitakin liikkeitä (esim. potku, hyppy)

Havainnoi

- Pitääkö lapsi juoksemisesta?
- Hahmottaako lapsi itsensä suhteessa tilaan ja toisiin lapsiin?
- Onko juoksu sujuvaa: polvet joustavat, vartalossa myötäliikkeet, juoksu on kevyttä ja jouhevaa
- Tuleeko häiritsevää sivuttaista liikettä?

RYTMI

LIKKUMISTAIIDOT

Kiipeäminen

1-2-vuotias

- Nousee tukea vasten seisomaan
- Kiipeilee sohvalle, penkille, portaita ylös
- Ei välttämättä osaa vielä laskeutua turvallisesti

3-4-vuotias

- Harjoittelee puolapuilla kiipeämistä
- Vuorotahtisuus puuttuu
- Kiipeää kehon vahvempi puoli edellä
- Laskeutuminen vaikeampaa

5-6-vuotias

- Osaa kiivetä ketterästi ylös ja alas vuorotahtisesti
- Vartalo pysyy lähellä kiipeilyn kohdetta

Havainnoi

- Onko liike vuorotahtista
- Kuinka korkealle lapsi uskaltaa kiivetä
- Onko uhkarohkea
- Millainen ote lapsella on puolapuista (myötäote, apinaote vai halausote)
- Onko vartalo kiinni puolapuissa

LIKKUMISTAIIDOT

Hyppääminen

1-2-vuotias

- Tasahyppy korokkeelta alas melko tasapainoisesti, voi pyllähdellä
- Korkea lähtöasento

3-4-vuotias

- Osaa hyppiä tasajalkaa paikallaan yhtäjaksoisesti ja rytmikkäästi
- Osaa hypätä muutaman etenevän tasahypyn
- Hyppiä yhdellä jalalla 3-5 kertaa yhtäjaksoisesti ja rytmikkäästi
- Osaa hypätä nilkan korkuisen esteen yli
- Haara-perushyppy
- Polvet ja lantio ojentuu paremmin ponnistuksessa

5-6-vuotias

- Osaa hyppiä tasajalkaa yhtäjaksoisesti ja joustavasti väh. 10 hyppyä
- Osaa hyppiä yhdellä jalalla yhtäjaksoisesti ja joustavasti väh. 10 hyppyä
- Osaa hypätä yhdellä jalalla eteenpäin
- Osaa pysäyttää etenevät tasahypyt
- Osaa hypätä polven korkuisen esteen yli
- Hyppiminen on joustavaa ja kevyttä
- Osaa yhdistää hypyn muuhunkin liikkeeseen (esim. juoksu ja hyppy)
- Osaa hypätä vauhdista maahan
- Vuorohyppy
- Hyppynaruhyppely (n. 6v)

Havainnoi

- Miten lapsi ponnistaa (tasajalkaa, yhdellä jalalla)
- Käyttääkö lapsi apunaan käsiä
- Osaako lapsi joustaa alastuloa
- Osaako lapsi hypätä ylöspäin/eteenpäin
- Säilyykö lapsen tasapaino hyppyissä
- Osaako lapsi pysäyttää etenevät tasahypyt (esim. ruutuhyppely)
- Joutuuko lapsi kovasti ponnistelemaan hyppyä, jaksako hypätä

KÄSITTELYTAIDOT

Heittäminen ja kiinniotto

1-2-vuotias

- Palo lähtee mihin tahansa
- Lapsi ei osaa säädellä voimiaan
- Liike lähtee kyynärvarresta
- Saattoliike suuntautuu eteen ja alas
- Paino tasaisesti ja vartalo osoittaa heittosuuntaan
- Lapsi pelkää palloa kiinniottaessa, suojaavat kasvonsa käsillään tai kääntävät pään pois (välttämisreaktio)
- Kiinniotto muistuttaa kauhausua

3-4-vuotias

- Osaa heittää oikeaan suuntaan, mutta tarkempi tähtääminen haastavaa
- Vaihteleva voimansäätely
- Palo lähtee pään takaa
- Paino siirtyy osittain tukijalalle, heittokäden puoleinen jalka edessä
- Kiinniotto satunnaisesti
- Usein ottaa pallon kiinni syliin, vangitsee pallon käsivarsilla

5-6-vuotias

- Osaa suunnata heiton haluamaansa suuntaan
- Vastakkainen käsi tasapainottaa edessä
- Vartalo kiertyy heittosuuntaan
- Saa pallon pääsääntöisesti kiinni ja vauhti pysäytetään joustamalla
- Osaa liikkua kiinniottaessa pallon/tms. alle
- Osaa yhdistää taitojaan, esim. juoksu ja heitto
- Pallopelit alkavat sujua

Havainnoi

- Osaako lapsi säädellä voimaansa
- Ajoittaako toiminnan oikein
- Toimiiko silmä-käsi-koordinaatio

KÄSITTELYTAIDOT

Potkaiseminen

1-2-vuotias

- Tasapaino vielä heikko, potkaiseva jalka ei juurikaan nouse maasta
- Potkun suuntaaminen ei onnistu
- Lapsi saattaa kaatua potkaistessaan

3-4-vuotias

- Potkuun tulee lisää voimaa
- Suuntaaminen vielä hankalaa
- Potku tapahtuu paikaltaan
- Vierivään palloon vaikea osua

5-6-vuotias

- Lapsi osaa yhdistää juoksun potkaisuun
- Osaa potkaista vierivää palloa
- Lapsi pystyy havainnoimaan ympäristöään samalla

Havainnoi

- Onko tasapaino riittävä
- Onnistuuko voimansäätely
- Osaako lapsi käyttää aistitietoa hyväksi
- Toimiiko silmä-jalka-koordinaatio

Rytmiin taputus

RYTMI

1-2-vuotias

- Kokonaisvaltaista taputtamista, koko keho mukana
- Ei osaa kuunnella ryhmiä, taputtaa omaan tahtiin

3-4-vuotias

- Osaa taputtaa annettuun rytmiin, osaa matkia
- Osaa lisätä jalkojen liikkeen taputuksen tahtiin

5-6-vuotias

- Osaa taputtaa ulkopuolelta annettuun rytmiin ja liikkua samaan tahtiin

Havainnoi

- Osaako lapsi taputtaa ja liikuttaa kehoaan tuottamassaan rytmissä
- Onnistuuko lapselta kognitiivisen taidon yhdistäminen liikkeeseen (esim. näkemiensä asioiden luetteleminen samalla kun hyppii)
- Ylittääkö keskilinjan ja hallitseeko kehon eri puolien yhteistoiminnan

MUU HAVAINNOINTI

Matkat

- Osaako lapsi pyöräillä (viimeistään 5v) (**motoriset taidot**, uuden oppiminen)
- Jaksaaako lapsi kävellä (retket yms.) (**fyysinen kunto**)
- Onko valmiudet liikenteen seassa liikkumiseen (**hahmottaminen**)

Leikki

- Missä asennossa lapsi leikkii lattialla (**tasapaino**)
- Vaihteleeeko lapsi paljon leikkiasentoja (**tasapaino**)
- Istuuuko paljon w-asennossa (**tasapaino**)
- Liikkuuko lapsi paljon leikkiessään (konttaa pikkuautojen perässä, työntää nukenrattaita, eläinroolileikeissä paljon liikkuva eläin) (**motoriset taidot**)
- Rakenteleeeko paljon legoilla, pukeeko nukeille vaatteita, tekeekö palapelejä (**hienomotoriikka**)

Ruokailutilanteet

- Onko ruokailu sujuvaa (ei sotke vaatteitaan, ei kaada juomalaseja, ei pudottele ruokailuvälineitä) (**hahmottaminen**)
- Millainen ote ruokailuvälineistä (**hienomotoriikka**)

Pukeutuminen

- Osaako/yrittääkö pukea/riisua itse (**hahmottaminen**)
- Menevätkö vaatteet oikein päälle (**hahmottaminen**)
- Pukeutuuko lapsi istuen vai seisten (**tasapaino**)

Ulkoilu

- Vältteleeekö vauhdikkaita, taitoa ja ketteryyttä vaativia pelejä/leikkejä (**motoriset taidot**)
- Kaatuileeko/törmäileekö usein (**hahmottaminen**)
- Viettääkö mieluummin aikaa hiekkalaatikolla/rauhallisemmissa leikeissä (**motoriset perustaidot**, **fyysinen kunto**, **tasapaino**)

Oppimistaidot (**hienomotoriikka**, **kehon keskilinjan ylitys**, yhteistoiminta)

- Onko työskentely hidasta/huolimatonta
- Miten suhtautuu hienomotoriikkaa vaativiin tehtäviin (saksilla leikkaaminen, kynätehtävät yms.)
- Onko vaikeuksia kaksikäteisessä toiminnassa (mm. askartelu, kynän teroittaminen)
- Onko tehtäväkohtainen käтisyys vakiintunut, ylittääkö keskilinjan